

4. Nodokļu atvieglojumu (atlaižu) un nodokļu parādu summas

4.1. Nodokļu atvieglojumi un atlaides

Ar nodokļu izdevumiem saprot jebkuras tiesību aktu normas vai praksi, kas samazina vai atliek nodokļu maksājumus kādai nodokļu maksātāju grupai salīdzinājumā ar nodokļa pamatlīkmi. Tā kā nodokļu izdevumi nav faktiski budžeta izdevumi, tad izdevumu apmērs ir nosacīts, pieņemot novērtējumu par maksājumiem vispārīgā gadījumā.

Par nodokļu atvieglojumu var uzskatīt jebkuras novirzes no attiecīgās valsts likumos noteiktā vispārējā nodokļu režīma, kas kādam nodokļu maksātājam vai maksātāju grupai paredz nodokļa sloga samazinājumu vai izdevīgāku nodokļa nomaksas kārtību, vadoties pēc kritērija, ka nodokļu maksātājs vai to grupa atbilst nodokļu likumā noteiktai pazīmei (ienākumu apmērs, ģimenes stāvoklis, saimnieciskās darbības veids, reģions u.tml.).

Nodokļu izdevumiem var būt dažādas formas:

- 1) izņēmumi ar nodokli apliekamajā bāzē;
- 2) ar nodokli neapliekamā bāzes daļa (piemēram, neapliekamais minimums);
- 3) samazinātas likmes;
- 4) atlikts nodokļa maksājums;
- 5) samazinājums nodokļu saistībās.

Nodokļu atvieglojumi bieži vien ir radīti, lai zināmā mērā kompensētu augstās likmes dažādu nodokļu kategorijās, bet pastāv arī citi būtiski faktori – tirgus nepilnību labošana, ienākumu pārdales veicināšana, atsevišķu nozaru un reģionu ekonomiskā stimulēšana, kā arī administratīvā sloga samazināšana.

Nodokļu atvieglojumi bieži tiek uzskatīti par vienkāršu risinājumu nodokļu politikas problēmām, jo tos ir samērā viegli iekļaut budžeta projektā, kas šķietami nerada papildu izmaksas atšķirībā no infrastruktūras attīstības, cilvēkresursu apmācības vai citām programmām, kas veicina investīcijas.

Kopējie nodokļu atvieglojumi

2015.gadā kopējais būtiskāko nodokļu atvieglojumu apmērs bija **2 479,6** milj. *euro*, kas ir **51,2%** pret analizēto nodokļu kopējiem ieņēmumiem un **10,2%** no IKP (skat. 4.1.tab.). Lai arī nodokļu atvieglojumu kopējam apmēram pēdējo trīs gadu laikā bija tendence pieaugt, redzams, ka to īpatsvars pret IKP un kopējiem nodokļu ieņēmumiem nedaudz samazinājies, ko galvenokārt ietekmēja nodokļu atvieglojumu izmantošanas intensitāte un nodokļu politikas izmaiņas.

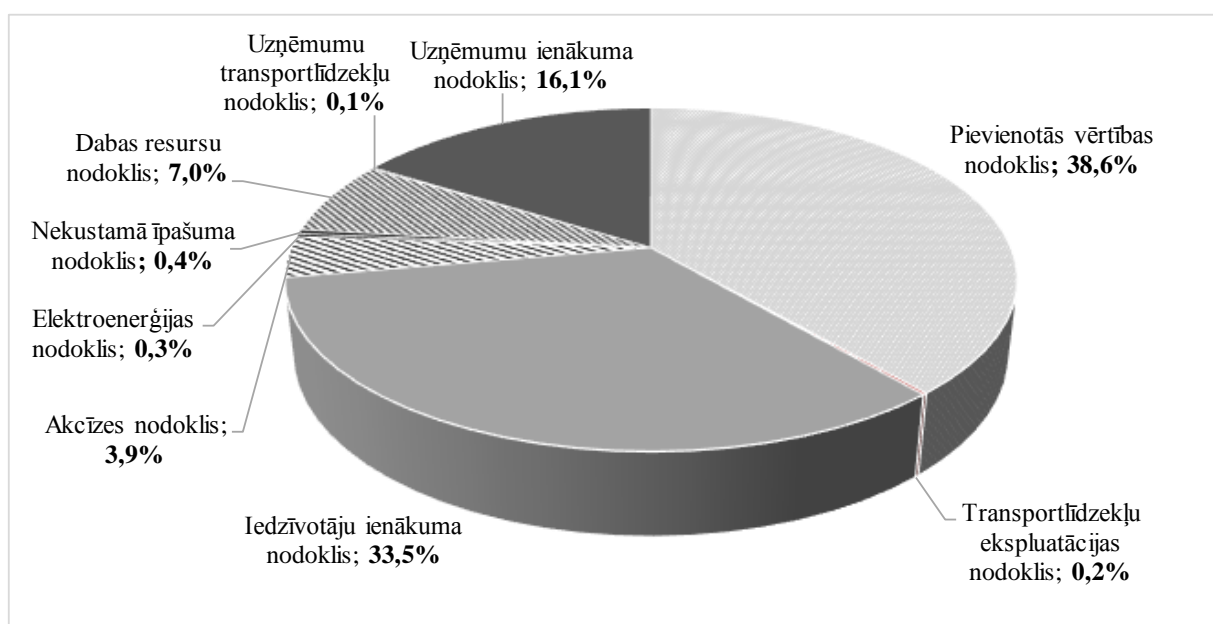
4.1.tabula. Būtiskākie nodokļu atvieglojumi pēc to apmēra 2013. – 2015.gadā

Nodoklis	2013			2014			2015		
	milj. euro	% no NI*	% no IKP	milj. euro	% no NI*	% no IKP	milj. euro	% no NI*	% no IKP
1. Pievienotās vērtības nodoklis	883,4	53,0	3,88	956,2	53,0	4,05	956,7	50,3	3,92
2. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	780,3	58,5	3,43	857,2	61,9	3,63	829,7	57,7	3,40
3. Uzņēmumu ienākuma nodoklis	377,4	104,1	1,66	349,2	98,4	1,48	399,4	104,2	1,64
4. Akcīzes nodoklis	128,5	17,6	0,56	117,6	15,7	0,50	95,6	12,0	0,39
5. Dabas resursu nodoklis	125,5	657,3	0,55	167,9	834,9	0,71	173,0	796,8	0,71
6. Nekustamā īpašuma nodoklis	8,3	0,1	0,04	9,7	5,1	0,04	10,1	5,2	0,04
7. Transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis	3,2	4,4	0,01	3,7	5,0	0,02	4,2	5,2	0,02
8. Uzņēmumu transportlīdzekļu nodoklis	2,0	9,5	0,01	3,4	17,9	0,01	3,5	17,3	0,01
9. Elektroenerģijas nodoklis	9,3	913,8	0,04	7,3	419,9	0,03	7,3	449,4	0,03
KOPĀ	2 317,9	52,9	10,18	2 472,1	53,8	10,48	2 479,6	51,2	10,17

* % no attiecīgā nodokļa ieņēmumiem, ailē KOPĀ – % no visiem nodokļu ieņēmumiem, neskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā

Datu avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc VID datiem

Lielākie nodokļu atvieglojumi pēc to apmēra 2015.gadā ir bijuši pievienotās vērtības nodokļa un iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumi – attiecīgi 38,6% un 33,5% no visiem identificējamiem nodokļu atvieglojumiem pēc to apmēra, tiem seko uzņēmumu ienākuma nodokļa un dabas resursu nodokļa atvieglojumi – attiecīgi 16,1% un 7,0 procenti. Vismazākie apmēri bija nekustamā īpašuma nodokļa, elektroenerģijas nodokļa, transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu transportlīdzekļu nodokļa atvieglojumiem – attiecīgi 0,4%, 0,3%, 0,2% un 0,1% no kopējiem atvieglojumiem. Uzskatāms nodokļu atvieglojumu sadalījums atspoguļots 4.1.attēlā.

4.1.att. Nodokļu atvieglojumu procentuālais sadalījums pēc to apmēra 2015.gadā

(Datu avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc VID datiem)

Uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojumi

Uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojumi pēc to mērķa ir iedalāmi četrās grupās un uz 2016.gada 1.janvāri spēkā bija šādi atvieglojumi:

- 1) atvieglojumi investīciju veicināšanai (deviņi nodokļa stimuli);
- 2) atvieglojumi nozarēm (septiņi nodokļa stimuli);
- 3) atvieglojumi sociāla rakstura mērķiem (četri nodokļa stimuli);
- 4) citi atvieglojumi (divi nodokļa stimuli).

Kopējais uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojumu apmērs 2015.gadā bija **399,4** milj. *euro*, kas ir **104,2%** pret kopējiem uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumiem un **1,6%** no IKP.

4.2.tabula. Uzņēmumu ienākumu nodokļa atvieglojumu apmērs* 2013. – 2015.gadā

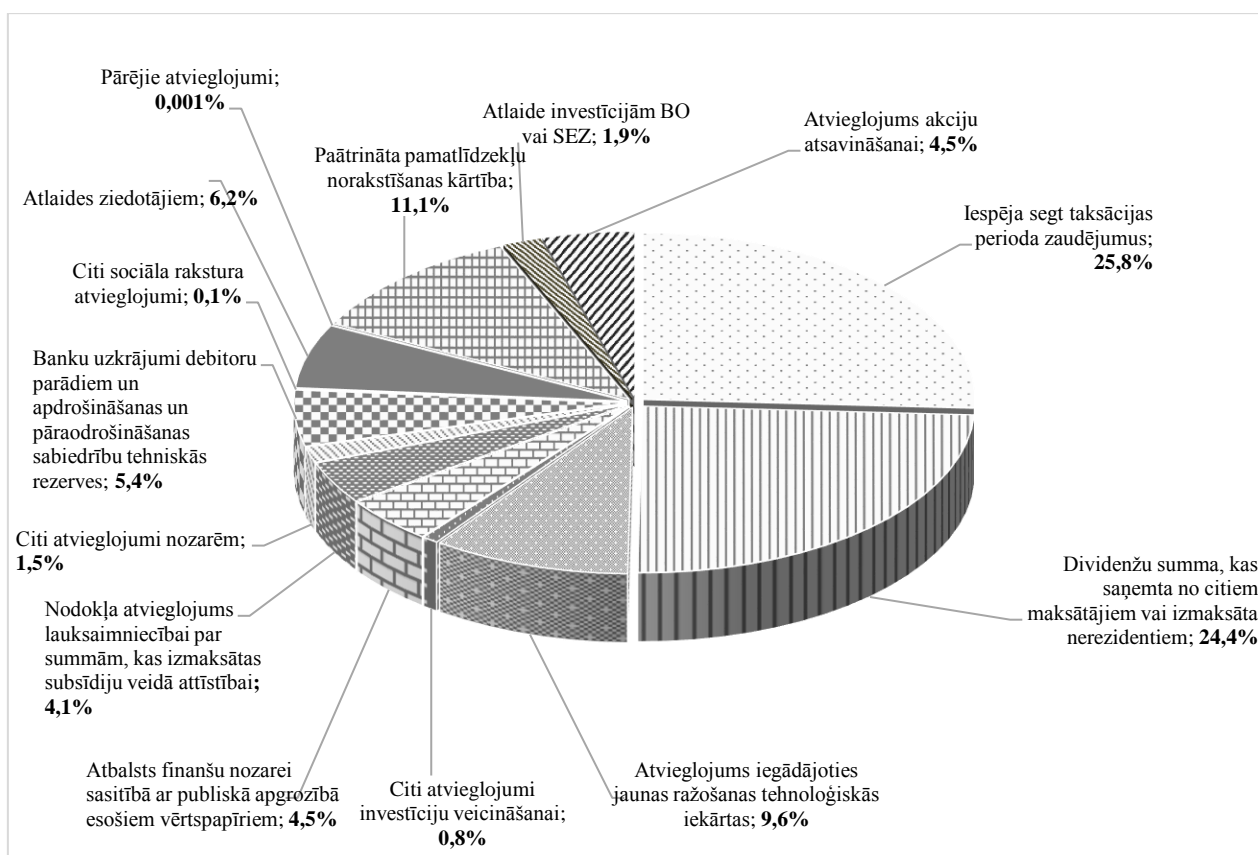
Nodokļa atvieglojums	2013	2014	% pret iepr. gadu	2015			
	milj. euro	milj. euro		milj. euro	% pret iepr. gadu	% pret UIN ieņēm.	% pret IKP
1. Atvieglojumi investīciju veicināšanai, t.sk.	274,2	279,6	2,0	312,0	11,6	81,4	1,28
1.1. Iespēja segt taksācijas perioda zaudējumus	98,5	123,0	24,8	103,2	-16,1	26,9	0,42
1.2. Paātrināta pamatlīdzekļu norakstīšanas kārtība	40,8	51,2	25,3	44,5	-13,1	11,6	0,18
1.3. Atvieglojums iegādājoties jaunas ražošanas tehnoloģiskās iekārtas	37,4	28,3	-24,5	38,4	36,0	10,0	0,16
1.4. Atlaide investīcijām BO vai SEZ	5,5	6,8	23,6	7,5	11,1	2,0	0,03
1.5. Dividenžu summa, kas saņemta no citiem maksātājiem vai izmaksāta nerezidentiem, kuri neatrodas zem nodokļu vai beznodokļu valstīs vai zonās	57,4	62,3	8,5	97,4	56,3	25,4	0,40
1.6. Atlaides, realizējot atbalstāmo investīciju projektus	3,0	3,4	10,6	2,5	-26,8	0,6	0,01
1.7. Atvieglojums pamatlīdzekļu aizstāšanas gadījumā	0,1	0,3	357,7	0,1	-71,9	0,0	0,00
1.8. Atvieglojums pētniecības un attīstības izmaksām, piemērojot koeficientu 3 (<i>spēkā no 01.07.2014.</i>)	-	0,1	-	0,4	199,0	0,1	0,00
1.9. Atvieglojums akciju atsavināšanai	-	-	-	17,8	-	4,7	0,07
1.10. Nodokļa atlaide par atbalstāmo investīciju projekta ietvaros veiktajiem sākotnējiem ilgtermiņa ieguldījumiem	0,04	0,03	-22,2	0,1	200,1	0,0	0,00
Atvieglojums izpētei un attīstībai (koef. 1,5) (<i>atcelts no 01.01.2015.</i>)	0,1	0,0	-31,9	0,0	-99,9	0,0	0,00
Atvieglojums investīciju veikšanai pamatlīdzekļos īpaši atbalstāmajās teritorijās (<i>atcelts no 01.01.2014.</i>)	1,9	3,1	61,6	0,0	-98,5	0,0	0,00
Iespēja pārnest zaudējumus uzņēmumu grupā (<i>atcelts no 01.01.2014.</i>)	11,4	0,1	-99,5	-	-	-	-
Apliekamā ienākuma samazinājums par nosacītu kredītprocentu summu (<i>atcelts no 01.01.2014.</i>)	18,0	1,0	-94,2	-	-	-	-
2. Atvieglojumi nozarēm, no tā:	80,6	47,1	-41,5	62,3	32,1	16,3	0,26

Nodokļa atvieglojums	2013	2014	% pret iepriekšējo gadu	2015			
	milj. euro	milj. euro		milj. euro	% pret iepriekšējo gadu	% pret UIN ieņēm.	% pret IKP
2.1. Nodokļa atvieglojums lauksaimniecībai par summām, kas izmaksātas subsīdiju veidā attīstībai	16,3	17,3	6,2	16,4	-5,3	4,3	0,07
2.2. Atbalsts finanšu nozarei saistībā ar publiskā apgrozībā esošiem vērtspapīriem	8,4	14,5	72,1	18,1	25,3	4,7	0,07
2.3. Banku uzkrājumi debitoru parādiem un apdrošināšanas un pārapirošināšanas sabiedrību tehniskās rezerves	51,7	12,2	-76,4	21,7	78,0	5,7	0,09
2.4. Nodokļa atlaide par lauksaimniecībā izmantojamo zemi	2,4	1,4	-41,9	2,7	94,6	0,7	0,01
2.5. Nodokļa atlaide gaisa transporta sabiedrībām	1,8	1,8	0,0	1,8	0,0	0,5	0,01
2.6. Atbalsts par ienākumiem, kas gūti no mācību procesa (spēkā no 01.01.2014.)	-	-	-	1,6	-	0,4	0,01
3. Sociālā rakstura atvieglojumi, no tā:	22,6	22,3	-1,3	25,1	12,2	6,5	0,10
3.1. Atlaides ziedotājiem	22,6	22,3	-1,3	24,9	11,5	6,5	0,10
3.2. Citi sociāla rakstura atvieglojumi	0,1	0,0	-29,9	0,2	396,5	0,1	0,00
4. Citi atvieglojumi	0,0	0,0	-3,0	0,0	3,9	0,0	0,00
KOPĀ	377,4	349,2	-7,5	399,4	14,4	104,2	1,64

*2013. un 2014. gadā nav iekļauts atvieglojuma apmērs akciju atsavināšanai un 2014.gadā atvieglojuma apmērs ienākumiem, kas gūti no mācību procesa, par cik UIN deklarācijā līdz 2015.gadam atsevišķas rindas šiem atvieglojumiem nebija paredzētas.

Datu avots: Finanšu ministrijas un dati no UIN deklarācijām uz 28.09.2016.

Kā redzams 4.2.tabulā, uzņēmumu ienākuma nodokļu atvieglojumu sadalījumā pēc to apmēra dominē atvieglojumi investīciju veicināšanai, kopumā 2014.gadā veidojot 80,1% no visu atvieglojumu apmēra, bet 2015.gadā –78,1 procentus. No Latvijā ieviestajiem stimuliem investīciju veicināšanai būtiskākais pēc tā apmēra ir atvieglojums iespējai segt taksācijas un iepriekšējo periodu zaudējumus (skat. 4.2.att). 2015.gadā šī atvieglojuma apmērs, salīdzinot ar 2014.gadu, ir samazinājies par 19,8 milj. euro. Savukārt par 35,1 milj. euro jeb 56,3% pieaudzis atvieglojumu apmērs par dividendu summu, kas saņemta no citiem maksātājiem vai izmaksāta nerezidentiem, kuri neatrodas zemu nodokļu vai beznodokļu valstīs vai zonās. 2015.gadā samazinājies atvieglojuma apmērs, kas paredz paātrinātu pamatlīdzekļu norakstīšanu – par 6,7 milj. euro salīdzinājumā ar 2014.gadu. No atvieglojumiem nozarēm visbūtiskākais pieaugums 2015.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir bijis banku uzkrājumiem debitoru parādiem un apdrošināšanas un pārapirošināšanas sabiedrību tehniskajām rezervēm – par 9,5 milj. euro jeb 78,0 procentiem.

4.2.att. Uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojumu procentuālais sadalījums pēc to apmēra 2015.gadā

Datu avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarāciju datiem uz 28.09.2016.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumi

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumus pēc to mērķa nosacīti var iedalīt piecās grupās:

- 1) neapliekamie minimumi;
- 2) nodokļa atvieglojumi;
- 3) attaisnotie izdevumi;
- 4) neapliekamie ienākumi;
- 5) īpašie noteikumi.

Kopējais iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumu apmērs 2015.gadā bija **841,4** milj. *euro* jeb **58,6%** pret kopējiem iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumiem un **3,45%** no IKP (skat. 4.3.tabulu).

4.3.tabula. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumu apmērs 2013. – 2015.gadā

Nodokļa atvieglojums	2013	2014	% pret iepr. gadu	2015			
	milj. <i>euro</i>			milj. <i>euro</i>	% pret iepr. gadu	% pret IIN ieņēm.	% pret IKP
1. Neapliekamie minimumi, tai skaitā:	486,6	510,2	4,8	472,7	-7,3	32,9	1,94
1.1. Neapliekamais minimums	131,4	149,0	13,4	136,3	-8,5	9,5	0,56

FMPask_H_100217_bud2017.docx; Likuma "Par valsts budžetu 2017.gadam" paskaidrojumi. 4.nodaļa Nodokļu atvieglojumu (atlaižu) un nodokļu parādu summas

Nodokļa atvieglojums	2013	2014	% pret iepr. gadu	2015			
	milj. euro			milj. euro	% pret iepr. gadu	% pret IIN ieņēm.	% pret IKP
1.2. Neapliekamais minimums pensionāriem	355,2	361,2	1,7	336,4	-6,8	23,4	1,38
2. Nodokļa atvieglojumi, tai skaitā:	108,9	151,0	38,7	146,2	-3,2	10,2	0,60
2.1. Atvieglojums par apgādībā esošu personu	92,0	132,6	44,1	127,5	-3,9	8,9	0,52
2.2. Atvieglojumi personām ar invaliditāti	13,7	15,2	11,1	15,8	3,9	1,1	0,06
2.3. Atvieglojumi politiski represētām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem	3,2	3,2	-0,1	2,9	-8,1	0,2	0,01
3. Attaisnotie izdevumi, tai skaitā:	35,5	39,7	11,7	38,2	-3,7	2,7	0,16
1.1. Izglītības un ārstniecības pakalpojumi	10,6	10,7	1,5	9,3	-13,0	0,7	0,04
3.2. Medicīnas un ārstnieciskie pakalpojumi pilnā apmērā	8,7	9,6	11,5	9,3	-3,4	0,6	0,04
3.3. Ziedojumi un dāvinājumi	0,3	0,3	4,0	0,3	12,1	0,02	0,00
3.4. Iemaksas privātajos pensiju fondos un apdrošināšanas prēmiju maksājumi	16,0	19,0	18,8	19,2	1,1	1,3	0,08
4. Neapliekamie ienākumi, tai skaitā:	159,0	168,5	5,9	184,3	9,4	12,8	0,76
4.1. Ienākumi no maksātāja lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas	4,1	3,9	-4,7	3,7	-7,0	0,3	0,02
4.2. Ienākums no sava īpašuma atsavināšanas (izņemot nekustamo īpašumu)	20,4	19,2	-5,9	22,2	15,6	1,5	0,09
4.3. No budžeta izmaksājami pabalsti	85,1	96,0	12,9	113,4	18,1	7,9	0,47
4.4. Stipendijas	5,9	3,5	-39,8	1,7	-53,3	0,1	0,01
4.5. Apdrošināšanas atlīdzība	3,9	3,2	-16,7	3,4	6,7	0,2	0,01
4.6. Konkursos un sacensībās saņemtās mantiskās un naudas balvas	0,1	0,1	4,8	0,1	-3,2	0,01	0,00
4.7. Izložu un azartspēļu laimests kas pārsniedz 3000 euro	-	1,6	-	2,6	64,8	0,18	0,01
4.8. Ienākums no nekustamā īpašuma atsavināšanas	9,5	6,7	-29,3	7,3	8,1	0,5	0,03
4.9. Citi ienākumi, kuri likumā noteikto normu ietvaros ir neapliekams ienākums	0,3	0,3	0,9	0,3	-19,6	0,0	0,00
4.10. Ienākums no privātajos pensiju fondos veikto iemaksu ieguldīšanas	0,3	0,6	124,9	0,8	24,6	0,1	0,00
4.11. Citi neapliekamie ienākumi**	29,4	33,1	12,5	28,9	-12,7	2,0	0,12
KOPĀ	790,0	869,3	10,0	841,4	-3,2	58,6	3,45

* Kas klasificējami kā nodokļu atvieglojumi.

** Pārējie ar IIN neapliekamo ienākumu veidi, kas noteikti likuma 9.pantā.

Datu avots: VID dati uz 2016.gada oktobrī un Finanšu ministrijas aprēķini

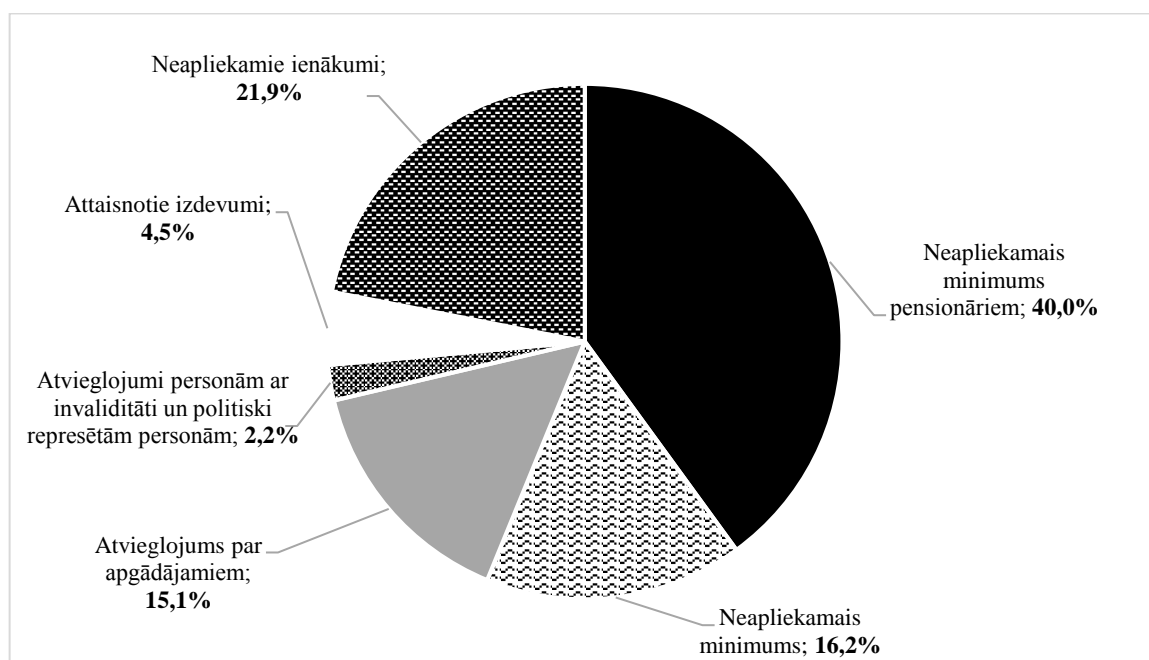
Salīdzinot ar 2014.gadu, 2015.gadā samazinājies neapliekamo minimumu un attaisnoto izdevumu apmērs. 2015.gadā neapliekamo ienākumu apmērs salīdzinājumā ar 2014.gadu ir palielinājies par 15,8 milj. euro. Savukārt nodokļa atvieglojumu apmērs, kas 2014.gadā pieauga par 42,1 milj. euro, 2015.gadā samazinājās par 4,8 milj. euro.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumu apmēra samazinājumu 2015.gadā, salīdzinot ar 2014.gadu, daļēji izskaidro fizisko personu skaita samazinājums, kas izmantojuši iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumus. Tā 2015.gadā salīdzinājumā ar 2014.gadu samazinājies to fizisko personu skaits, kuriem tiek piemērots neapliekamais minimums un neapliekamais minimums pensionāriem, kā arī kuri izmanto iespēju pieprasīt iedzīvotāju

ienākuma nodokļa atmaksas par attaisnotajiem izdevumiem izglītībai un medicīnas pakalpojumiem, un kas veic iemaksas privātajos pensiju fondos un apdrošināšanas prēmiju maksājumus, bet palielinājies to fizisko personu skaits, kurām tiek piemēroti atvieglojumi par apgādībā esošām personām un par personām ar invaliditāti.

Visbūtiskāko ietekmi uz iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumiem atstāj atsevišķi sociālā rakstura atvieglojumi, t.i., neapliekamais minimums, neapliekamais minimums pensionāriem, atvieglojums par apgādībā esošām personām un atvieglojums personām ar invaliditāti.

Kā var redzēt 4.3.attēlā, 2015. gadā pēc to apmēra no kopējiem nodokļa atvieglojumiem procentuāli vislielāko daļu veido neapliekamais minimums pensionāriem – 40,0%, neapliekamie ienākumi – 21,9%, neapliekamais minimums – 16,2% un atvieglojumi par apgādībā esošām personām – 15,1 procentu. Te gan jāmin, ka vienai fiziskai personai var tikt piemēroti vairāki atvieglojumu veidi. Pārējo atvieglojumu ietekme uz budžetu nav tik būtiska.

4.3.att. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa procentuālais sadalījums pēc to apmēra 2015.gadā
(Datu avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc gada ienākumu deklarāciju datiem 2016. gada oktobrī)

Pievienotās vērtības nodokļa atvieglojumi

2016.gadā ar samazināto pievienotās vērtības nodokļa likmi 12% apmērā aplika deviņus preču un pakalpojumu veidus, savukārt divdesmit pieci preču un pakalpojumu veidi netika aplikti ar pievienotās vērtības nodokli, tā piemēram, pasta pakalpojumi un pasta apmaksas zīmes, atsevišķi medicīnas un ar medicīnu saistīti pakalpojumi, zobārstniecības un zobu tehniķu pakalpojumi u.t.t. Tāpat ir noteikti ar nodokli neapliekamie preču importa veidi, kā arī ar nodokli neapliekamās preču grupas, kas iegādātas Eiropas Savienībā.

Kopējais pievienotās vērtības nodokļa atvieglojumu apmērs 2015.gadā bija **956,7** milj. *euro*, kas ir **50,3%** pret kopējiem pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumiem un **3,9%** no IKP, tai skaitā pievienotās vērtības nodokļa samazināto likmju piemērošanas apmērs bija 185,4 milj. *euro*, kamēr ar pievienotās vērtības nodokļa neapliekamo darījumu apmērs bija 763,4 milj. *euro* (skat. 4.4.tabulu).

4.4. tabula. Pievienotās vērtības nodokļa samazināto likmju un ar pievienotās vērtības nodokļa neapliekamo preču un pakalpojumu apmērs 2013. – 2015.gadā

Preces un pakalpojumi	2013	2014	% pret iepr. gadu	2015			
	milj. euro			milj. euro	% pret iepr. gadu	% pret PVN ieņēm.	% pret IKP
1. Ar PVN samazināto likmi apliekamie darījumi, t.sk.:	179,9	179,2	-0,4	185,4	3,5	9,7	0,76
1.1. Medikamentu piegādes	101,0	102,7	1,7	109,8	6,8	5,8	0,45
1.2. Medicīnisko ierīču piegādes	2,4	2,8	15,6	2,8	1,9	0,1	0,01
1.3. Zīdaiņiem paredzēto specializēto pārtikas produktu piegādes	0,3	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,00
1.4. Pasažieru un to bagāžas regulāro pārvadājumu pakalpojumi iekšzemē	11,1	10,4	-6,6	12,4	19,3	0,7	0,05
1.5. Mācību literatūras un oriģinālliteratūras piegādes	3,2	3,2	-0,7	3,1	-2,4	0,2	0,01
1.6. Avīžu, žurnālu, biļetenu un citu periodisko izdevumu piegādes	3,7	3,7	0,3	3,8	2,0	0,2	0,02
1.7. Izmitināšanas pakalpojumi tūristu mītnēs	8,9	9,6	7,9	9,7	1,0	0,5	0,04
1.8. Siltumenerģijas piegādes iedzīvotājiem	21,1	19,2	-9,2	17,0	-11,6	0,9	0,07
1.9. Koksnes kurināmā piegādes iedzīvotājiem	0,0	0,1	10,2	0,0	-23,9	0,0	0,00
1.10. Piemērotas vairākas preču un pakalpojumu grupas vienlaicīgi*	28,2	27,3	-3,1	26,6	-2,6	1,4	0,11
2. Ar PVN neapliekamie darījumi**	695,2	768,8	10,6	763,4	-0,7	40,1	3,13
3. Lauksaimniekiem izmaksātās kompensācijas	8,3	8,2	-1,3	7,9	-3,7	0,4	0,03
KOPĀ	883,4	956,2	8,2	956,7	0,1	50,3	3,92

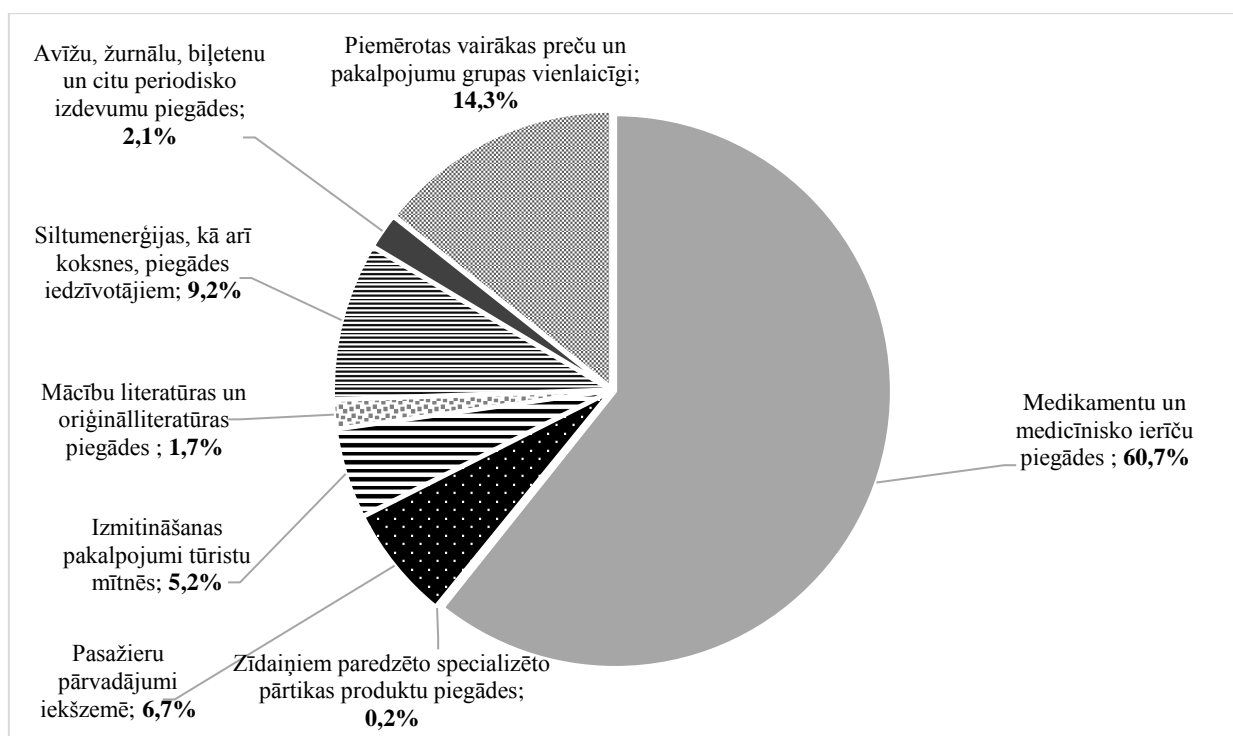
* Ar PVN samazināto likmi apliekamās preces un pakalpojumi, kuri nav identificējami pēc NACE kodiem

** Ar PVN neapliekamie darījumu veidi pēc deklarācijām nav atšifrējami

Datu avots: FM aprēķini, pēc datiem no VID datubāzes uz 28.09.2016. (samazināto likmju ietekme – PVN deklarācijas pēc NACE kodiem, ar PVN neapliekamie darījumi un lauksaimniekiem izmaksātās kompensācijas – no summārās PVN deklarācijas)

Salīdzinot ar 2014.gadu, 2015.gadā kopējais pievienotās vērtības nodokļa atvieglojumu apmērs pieaudzis tikai par 0,1%, ko savstarpēji kompensējis ar pievienotās vērtības nodokļa neapliekamo darījumu samazinājums un ar pievienotās vērtības nodokļa samazināto likmi apliekamo darījumu pieaugums. Savukārt kopējais atvieglojumu apmērs pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumos 2015.gadā samazinājies par 2,8 procentpunktu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, kas attiecīgi liecina par straujāku kopējo pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieaugumu 2015.gadā.

Kā redzams 4.4.attēlā, ar pievienotās vērtības nodokļa samazināto likmi apliekamo preču un pakalpojumu procentuālā sadalījumā pēc to apmēra vislielākais īpatsvars ir medikamentu un siltumenerģijas piegādēm, kā arī sabiedriskā transporta pakalpojumiem. Tas norāda, ka tādā veidā tiek sniegts būtisks atbalsts māsaimniecībām, tiešā veidā samazinot to izdevumus.

4.4.att. Ar pievienotās vērtības nodokļa samazināto likmi apliekamo preču un pakalpojumu procentuālais sadalījums pēc to apmēra 2015.gadā

(Datu avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc datiem no PVN deklarācijām)

Akcīzes nodokļa atvieglojumi

2016.gadā bija spēkā akcīzes nodokļa atbrīvojumi un atvieglojumi visām akcīzes precēm:

- 1) naftas produktiem;
- 2) alkoholiskajiem dzērieniem;
- 3) tabakas izstrādājumiem;
- 4) bezalkoholiskajiem dzērieniem un kafijai;
- 5) dabasgāzei.

Turklāt tiek piemēroti atbrīvojumi un atvieglojumi akcīzes precēm, kas tiek piegādātas diplomātiem un starptautiskām organizācijām, kā arī citi atvieglojumi.

Papildus piemērotiem akcīzes nodokļa atbrīvojumiem tiek piemērota akcīzes nodokļa samazinātā likme:

- 1) *dabasgāzei*, ja to izmanto par kurināmo rūpnieciskās ražošanas un citos ar ražošanu saistītos procesos, lauksaimniecības izejvielu pirmapstrādes tehnoloģisko iekārtu darbināšanai un tehnoloģiski nepieciešamā klimata nodrošināšanai rūpnieciskās ražošanas un lauksaimniecības izejvielu pirmapstrādes telpās;
- 2) *naftas produktiem* vai to atbilstošam izmantošanas mērķim, un tie ir:
 - dīzeļdegviela ar biodīzeļdegvielas piedevu vismaz 30 % apmērā (*no 2015.gada vairs netiek piemērota samazinātā likme*);

- naftas gāzes un pārējie gāzveida ogļūdeņraži, ko izmanto par kurināmo (izņemot dabasgāzi);
 - iezīmēta (marķēta) dīzeļdegviela, petroleja vai degviellejla, tā aizstājējprodukti un komponenti, ko izmanto par kurināmo;
 - iezīmēta (marķēta) dīzeļdegviela, petroleja vai degviellejla, ja 5% veido rapšu sēklu eļļa vai no tās iegūta biodegviela, ko izmanto par kurināmo;
 - svinu nesaturošs benzīns, ja tas satur no 70 līdz 85 tilpum% etilspirta;
 - iezīmēta (marķēta) dīzeļdegviela lauksaimniecības mērķiem (*pirms 2015.gada 1.jūlija bija iekļauta atbrīvojumu kategorijā*);
 - rapšu sēklu eļļa, kuru realizē vai izmanto par kurināmo vai degvielu, un biodīzeļdegviela, kas pilnībā iegūta no rapšu sēklu eļļas, ja šie produkti ražoti akcīzes preču noliktavā Latvijas Republikā vai ir ievesti no dalībvalsts;
- 3) *alum*, kas saražots mazajās alus darītavās par viena kalendāra gadā saražotajiem pirmajiem 10 000 hektolitriem, akcīzes nodokļa likme ir 50% no alus likmes;
- 4) raudzētiem dzērieniem ar absolūtā spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem (ieskaitot) akcīzes nodokļa likme ir 64 *euro*.

Kopējais aprēķinātais akcīzes nodokļa atvieglojumu apmērs 2015.gadā bija **95,6** milj. *euro*, kas ir **12,0%** no kopējiem akcīzes nodokļa ieņēmumiem un **0,39%** no IKP. Akcīzes nodokļa atvieglojumu aprēķinā iekļautās akcīzes preces un atbrīvojumu vai atvieglojumu pozīcijas detalizētāk apskatāmas 4.5.tabulā.

4.5.tabula. Akcīzes nodokļa atvieglojumu apmērs 2013. – 2015.gadā

Akcīzes preces	2013	2014	% pret iepr. gadu	2015			
	milj. euro			milj. euro	% pret iepr. gadu	% pret AN ieņēm.	% pret IKP
1. Alkoholiskie dzērieni*, t.sk.:	12,5	14,5	16,1	12,7	-12,1	1,6	0,05
1.1. Mazo alus darītavu alus realizācija**	0,7	0,8	19,1	0,8	-5,2	0,1	0,00
1.2. Pieļaujамie alkoholisko dzērienu zudumi***	2,3	2,4	3,6	1,6	-31,8	0,2	0,01
2. Tabakas izstrādājumi****	2,8	2,3	-20,5	2,7	21,1	0,3	0,01
3. Naftas produkti	109,2	98,0	-10,3	77,9	-20,5	9,8	0,32
3.1. Kuri ir atbrīvoti no AN, t.sk.:	93,6	79,2	-15,4	39,3	-50,4	4,9	0,16
3.1.1. Dīzeļdegviela lauksaimniecības mērķiem*****	33,3	35,4	6,6	9,8	-72,3	1,2	0,04
3.1.2. Iezīmētu naftas produktu realizācija*****, t.sk.:	7,6	7,8	2,8	6,2	-19,8	0,8	0,03
✓ kuru izmanto kuģu apgādē;	6,3	6,5	3,2	4,9	-24,9	0,6	0,02
✓ kuru izmanto brīvpastās un brīvajās zonās	1,2	1,3	1,0	1,3	6,5	0,2	0,01
3.2. Kuriem ir piemērota samazināta AN likme, t.sk.:	15,6	18,8	20,4	38,6	105,3	4,8	0,16
3.2.1. Naftas gāzes un pārējie gāzveida ogļūdeņraži, ko izmanto par kurināmo (izņemot dabasgāzi)	4,1	5,4	32,3	5,1	-5,2	0,6	0,02
3.2.2. Iezīmēta dīzeļdegviela, petroleja vai degviellejla, tā aizstājējprodukti un komponenti	2,8	4,9	77,1	3,6	-26,4	0,5	0,01

Akcīzes preces	2013	2014	% pret iepr. gadu	2015			
	milj. euro			milj. euro	% pret iepr. gadu	% pret AN ieņēm.	% pret IKP
3.2.3. Iezīmēta dīzeļdegviela, petroleja vai degvielleļļa, ja 5% veido rapšu sēklu eļļa vai no tās iegūta biodegviela	8,6	8,3	-3,5	6,4	-22,4	0,8	0,03
3.2.4. Svinu nesaturošs benzīns, ja tas satur no 70 līdz 85 tilpum% etilspirta	0,02	0,02	-9,02	0,01	-34,4	0,00	0,00
3.2.5. Iezīmēta dīzeļdegviela lauksaimniecības mērķiem*****				23,0		2,9	0,09
3.2.6. Biodīzeļdegviela/rapšu sēklu eļļa	0,2	0,2	36,3	0,4	86,6	0,0	0,00
4. Bezalkoholiskie dzērieni un kafija	0,03	0,06	98,8	0,06	-1,1	0,0	0,00
5. Dabaszāze	3,9	2,9	-26,6	2,2	-22,5	0,3	0,01
KOPĀ	128,5	117,6	-8,4	95,6	-18,7	12,0	0,39

* Alkoholisko dzērienu daudzums, kas atbrīvots no AN saskaņā ar likuma "Par akcīzes nodokli" 16., 20.pantu un 21.panta otro, trešo un sesto daļu un mazo alus darītāju alum, kuram piemēro samazinātu AN likmi

** Mazajām alus darītāvam par viena kalendāra gadā saražotajiem pirmajiem 10 000 hektolitriem piemēro AN likmi 50% apmērā no alus likmes

*** Alkoholiskie dzērieni, kas zuduši ražošanas, apstrādes, pārstrādes, uzglabāšanas, fasēšanas vai pārvietošanas laikā atliktā nodokļa maksāšanas režīmā

**** Tabakas izstrādājumu daudzums, kas izvests no akcīzes preču noliktavas un atbrīvots no AN saskaņā ar likuma "Par akcīzes nodokli" 17.panta pirmās daļas 2.punktu, 20.pantu un 21.panta sesto daļu

***** Dīzeļdegviela, kurai pievienota no rapšu sēklu eļļas iegūta biodegviela un, kas paredzēta izmantošanai lauksaimniecības mērķiem, līdz 01.07.2015. tika piemērots AN atbrīvojums, bet no 01.07.2015. tai tiek piemērota AN likme 50 euro par 1000 litriem. No 01.07.2015. tai jābūt atbilstoši iezīmētai (marķētai)

***** Naftas produkti (petroleja, dīzeļdegviela un degvielleļļa), kas ir iezīmēti (marķēti) un tos izmanto par kurināmo siltuma ieguvei apkurē, sadedzināšanas iekārtās vai siltuma enerģijas ieguvei produkcijas ražošanas (pārstrādes) tehnoloģiskajā procesā

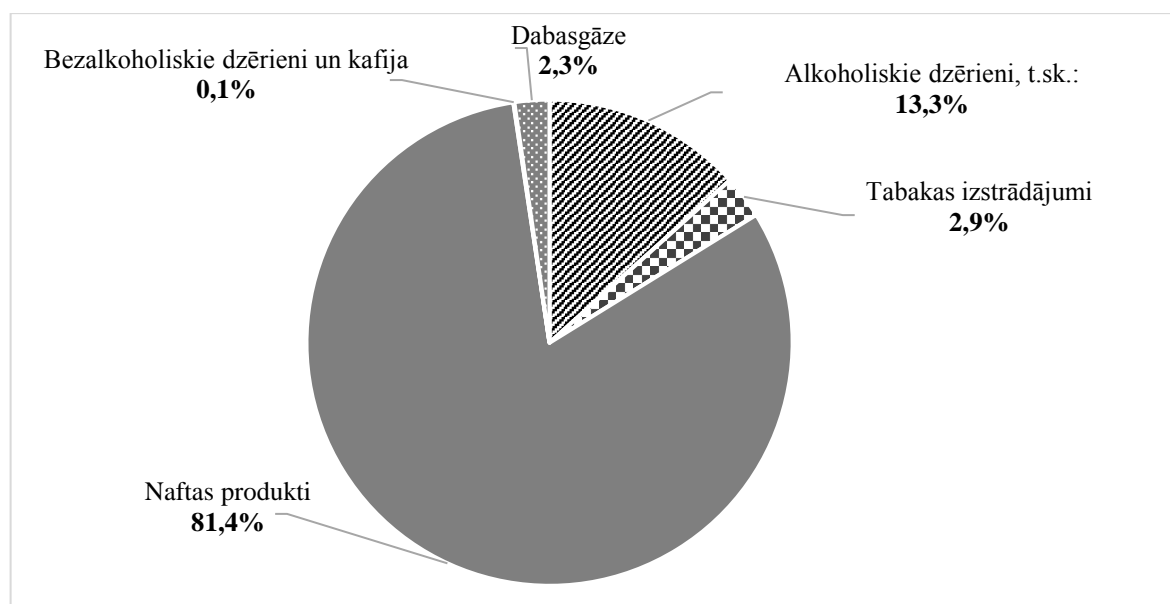
Datu avots: Finanšu ministrijas aprēķini, izmantojot VID datus un akcīzes nodokļa deklarācijas uz 2016. gada oktobri

2015.gadā, salīdzinot ar 2014.gadu, kopējais akcīzes nodokļa atvieglojumu apmērs samazinājies par 18,7%, tostarp: dabaszāzei – par 22,5%, naftas produktiem – par 20,5%, alkoholiskajiem dzērieniem – par 12,1% un bezalkoholiskajiem dzērieniem un kafijai – par 1,1 procentu. Akcīzes nodokļa atvieglojumu apmērs pieaudzis tabakas izstrādājumiem – par 21,1 procentu.

Būtiskākais no akcīzes nodokļa atvieglojumiem naftas produktiem ir atvieglojums par dīzeļdegvielām, kas izmantota lauksaimniecības mērķiem. Līdz 2015.gada 30.jūnijam šo dīzeļdegvielu neaplika ar akcīzes nodokli, bet ar 2015.gada 1.jūliju tai piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi – 50,0 euro par 1000 litriem. Ja dīzeļdegviela, kas izmantota lauksaimniecības mērķiem, tiktu aplikta ar akcīzes nodokli vispārējā kārtībā, ieņēmumi no tās kopā veidotu 32,8 milj. euro. Salīdzinājumā ar 2014.gadu, kopējais atvieglojuma apmērs par dīzeļdegvielām, kas izmantota lauksaimniecības mērķiem, 2015.gadā samazinājās par 2,6 milj. euro.

Otrs lielākais akcīzes nodokļa atvieglojums naftas produktiem ir iezīmētas dīzeļdegvielas, petrolejas vai degvielleļļas (ja 5% veido rapšu sēklu eļļa vai no tās iegūta biodegvielas), realizācija.

Kā var redzēt 4.5.attēlā, 2015.gadā lielākie atvieglojumi pēc to apmēra tika piemēroti naftas produktiem – 81,4% no kopējo atvieglojumu apmēra, kam sekoja alkoholiskie dzērieni – 13,3%, tabakas izstrādājumi – 2,9% un dabaszāze – 2,3 procenti.

4.5.att. Ar akcīzes nodokli apliekamo preču un pakalpojumu procentuālais sadalījums pēc to apmēra 2015.gadā

Datu avots: Finanšu ministrijas aprēķini, izmantojot VID Akcīzes pārvaldes datus par naftas produktu apriti

Elektroenerģijas nodokļa atvieglojumi

Elektroenerģijas nodokļa atvieglojumi ir vienīgie, kuru apmērs vairākkārtīgi pārsniedz elektroenerģijas nodokļa ieņēmumus. Tas skaidrojams ar to, ka ar nodokli ir apliekama galalietotājam piegādātā elektroenerģija, kā arī elektroenerģija, kas piegādāta pašu patēriņam, bet elektroenerģijas nodokļa atbrīvojumu loks ir plašs un aptver lielāko daļu saražotās un patērētās elektroenerģijas.

Elektroenerģijas nodokļa atbrīvojumu kopējais apmērs 2015.gadā saglabājies 2014. gada līmenī un bija **7,3** milj. *euro*, kas ir **0,03%** no IKP. 2015.gadā elektroenerģijas nodokļa atbrīvojumu apmērs bija par 5,7 milj. *euro* jeb 449,4% lielāks nekā faktiskie elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi.

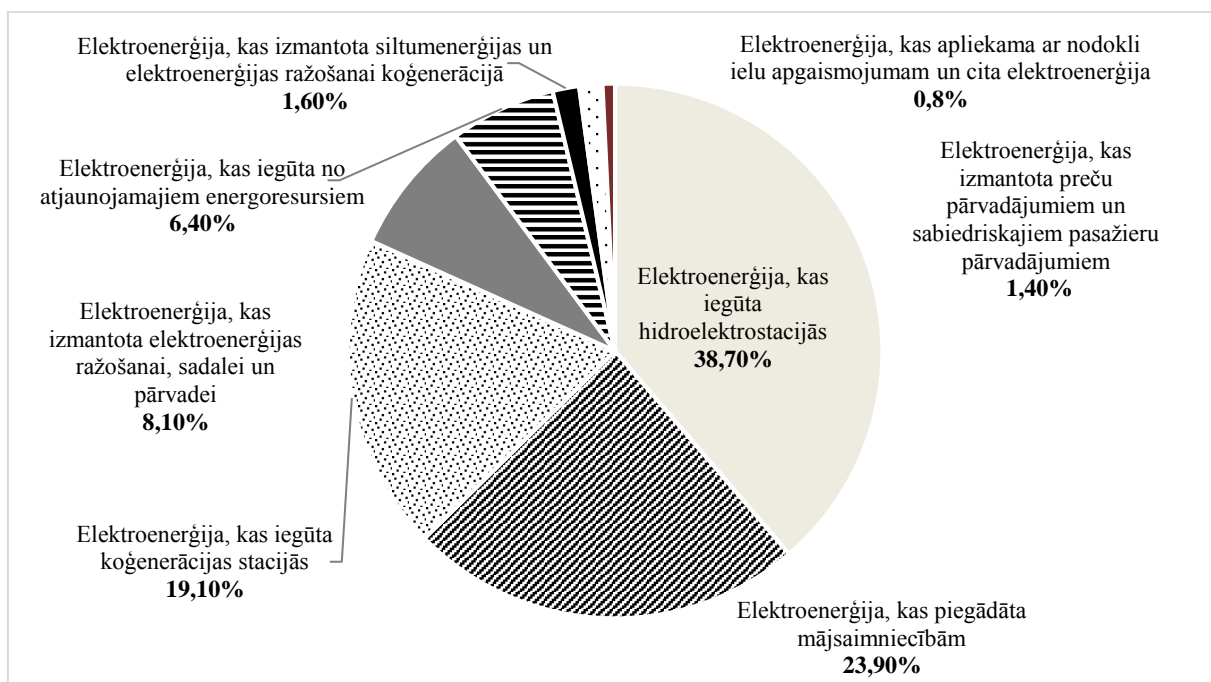
4.6. tabula Elektroenerģijas nodokļa atbrīvojumu apmērs 2013. – 2015.gadā

Atvieglojuma veids	2013	2014	% pret iepr. gadu	2015			
	milj. euro	milj. euro		milj. euro	% pret iepr. gadu	% pret EN ieņēm.	% no IKP
1. Elektroenerģija, kas atbrīvota no nodokļa saskaņā ar likuma 6.panta pirmo daļu, tai skaitā, kas iegūta:	6,7	4,7	-29,9	4,7	0,5	288,3	0,02
1.1. No atjaunojamajiem energoresursiem	1,0	0,5	-53,1	0,5	2,9	28,7	0,00
1.2. Hidroelektrostacijās	3,5	2,5	-26,5	2,8	11,9	173,7	0,01
1.3. Koģenerācijas stacijās	2,3	1,7	-24,9	1,4	-17,3	85,8	0,01
2. Elektroenerģija, kas atbrīvota no nodokļa saskaņā ar likuma 6.panta otro daļu, t.sk.:	2,6	2,6	-2,2	2,6	0,8	157,7	0,01
2.1. Elektroenerģija, kas izmantota elektroenerģijas ražošanai, sadalei un pārvadei	0,6	0,6	-1,2	0,6	4,7	36,4	0,00

Atvieglojuma veids	2013	2014	% pret iepr. gadu	2015			
	milj. euro	milj. euro		milj. euro	% pret iepr. gadu	% pret EN ieņēm.	% no IKP
2.2. Elektroenerģija, kas izmantota siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai koģenerācijā	0,1	0,1	-10,9	0,1	9,4	7,4	0,00
2.3. Elektroenerģija, kas izmantota preču pārvadājumiem un sabiedriskajiem pasažieru pārvadājumiem	0,1	0,1	-3,3	0,1	-4,0	6,2	0,00
2.4. Elektroenerģija, kas piegādāta mājsaimniecībām	1,8	1,8	-1,9	1,8	-0,7	107,6	0,01
3. Elektroenerģija, kas atbrīvota no nodokļa saskaņā ar likuma 6.panta trešo daļu	0,02	0,02	2,0	0,02	1,5	1,4	0,00
4. Apliekamais elektroenerģijas daudzums, kas piegādāts personām ielu apgaismošanas pakalpojumu sniegšanai	0,01	0,03	105,1	0,03	7,7	2,0	0,00
KOPĀ	9,3	7,3	-21,9	7,3	0,6	449,4	0,03

Datu avots: FM aprēķini pēc datiem no elektroenerģijas nodokļa deklarācijām uz 28.09.2016.

2015.gadā lielākie elektroenerģijas nodokļa atvieglojumi pēc to apmēra tika piemēroti elektroenerģijai, kas iegūta hidroelektrostacijās (38,7%), elektroenerģijai, kas piegādāta mājsaimniecībām (23,9%) un elektroenerģijai, kas iegūta koģenerācijas stacijās (19,1%).

4.6.att. Elektroenerģijas nodokļa atvieglojumu procentuālais sadalījums pēc to apmēra 2015.gadā

Datu avots: Finanšu ministrijas aprēķini

4.2. Nodokļu parādi

Kopējais nodokļu parāds 2016.gada 1.decembrī ir 1,4 miljardi *euro* un, salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, kopējais nodokļu parāds ir samazinājies par 46,1 milj. *euro* jeb 3,3 procentiem. Nodokļu parādu samazinājumu galvenokārt noteica pievienotās vērtības nodokļa un valsts sociālo apdrošināšanas obligāto iemaksu parāda atlikuma samazinājums.

Analizējot nodokļu parādus pēc to struktūras, lielāko īpatsvaru kopējā nodokļu parādu struktūrā 2016.gada 1.decembrī veidoja aktuālie parādi – 71,5% jeb 1,0 miljardi *euro*, un to īpatsvars, salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, ir samazinājies par 0,5 procentpunktiem. Apturēto parādu īpatsvars 2016.gada 1.decembrī ir 24,1% jeb 330,1 milj. *euro* un, salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, to īpatsvars ir samazinājies par 0,1 procentpunktu, bet termiņa pagarinājumu atlikuma īpatsvars, salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, ir palielinājies par 0,6 procentpunktiem un to īpatsvars kopējā nodokļu parādu struktūrā ir 4,4 procenti.

4.2. tabula. Nodokļu parādi, milj. *euro*

Parāda veids	2015.gada 1.janvārī	2016.gada 1.janvārī	2016.gada 1.decembrī	Izmaiņas (2016.gada 1.decembris - 2016.gada 1.janvāris)	
				milj. <i>euro</i>	%
Aktuālie parādi	972,0	1 005,8	979,6	-26,3	-2,6
Termiņa pagarinājumu atlikums	61,0	70,4	60,2	-10,2	-14,5
Apturētie parādi	369,4	339,7	330,1	-9,6	-2,8
KOPĀ	1 402,5	1 415,9	1369,8	-46,1	-3,3
<i>t.sk. kopējie reāli piedzenamie parādi</i>	136,0	116,4	135,6	19,2	16,5

Aktuālie parādi ir parādi, kam saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 29.pantu tiek aprēķināta nokavējuma nauda no laikā nenomaksātā pamatparāda 0,05% par katru nokavēto dienu, ja konkrētā nodokļa likumā nav noteikti citi nokavējuma naudas apmēri.

2016.gada 1.decembrī aktuālie parādi ir 979,6 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, ir samazinājušies par 26,3 milj. *euro* jeb 2,6 procentiem.

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem **aktuālos parādus** iedala piedzenamajos un nepiedzenamajos parādos. Savukārt **piedzenamo parādu** summu veido reāli piedzenamie un reāli nepiedzenamie parādi.

Reāli piedzenamie parādi, uz kuriem var tikt vērsta nokavēto nodokļu maksājumu bezstrīda piedziņa, 2016.gada 1.decembrī ir 135,6 milj. *euro* jeb 13,8% no aktuālo parādu kopsummas un 9,9% no kopējās nodokļu parādu summas. Salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, reāli piedzenamo parādu summa palielinājusies par 19,2 milj. *euro* jeb 16,5 procentiem. Piedziņas procesa ietvaros, konstatējot, ka nodokļu maksātājam ir iestājies piedziņas noilgums vai arī nav naudas līdzekļu un mantas, uz ko varētu vērst piedziņu, parādi tiek pārklassificēti kā reāli nepiedzenamie parādi.

Saskaņā ar Lursoft datiem¹ 2016.gada 11 mēnešos ierosināti 2060 maksātnespējas procesi. Salīdzinot ar 2015.gada 11 mēnešiem, ierosināto maksātnespējas procesu skaits samazinājies par 5,6 procentiem.

Vislielākais aktuālais parāds 2016.gada 1.decembrī ir nodokļu maksātājiem, kuri darbojas tirdzniecības un automobiļu un motociklu remonta nozarē (37,1% no kopējās aktuālo parādu

¹ Dati uz 16.12.2016.

summas), pakalpojumu sniegšanas nozarē (9,1%) un būvniecības nozarē (7,3%). Pārējo nozaru nodokļu maksātājiem aktuālais parāds nepārsniedz 6% no kopējās aktuālo parādu summas.

Apturētie parādi ir parādi, kam saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 29.pantu tiek pārtraukta nokavējuma naudas aprēķināšana, kā arī saskaņā ar minētā likuma 26.panta sesto daļu ir apturēta uzsāktā un netiek uzsākta no jauna nokavēto nodokļu maksājumu piedziņa.

Apturētie parādi 2016.gada 1.decembrī ir 330,1 milj. *euro* un, salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, tie samazinājušies par 9,6 milj. *euro* jeb 2,8 procentiem. Visa apturēto parādu summa ir nodokļu maksātājiem, kuri atzīti par maksātnespējīgiem.

Vislielākais apturētais parāds 2016.gada 1.decembrī ir nodokļu maksātājiem, kuri darbojas tirdzniecības un automobiļu un motociklu remonta nozarē (27,8% no kopējās apturēto parādu summas), būvniecības nozarē (10,2%) un metālu ražošanas nozarē (8,1%). Pārējo nozaru nodokļu maksātājiem apturētais parāds nepārsniedz 6,0% no kopējās apturēto parādu summas.

Saskaņā ar Lursoft datiem 2016.gada 11 mēnešos bankrota procedūra izbeigta 141 maksātnespējas procesā, kas ir par 60,9% mazāk nekā 2015.gada 11 mēnešos.

2016.gada 1.decembrī piešķirto un vēl nesamaksāto **termiņa pagarinājumu atlikums** ir 60,2 milj. *euro*. Salīdzinot ar 2015.gada 1.decembri, piešķirto un vēl nesamaksāto termiņa pagarinājumu atlikums samazinājies par 13,3 milj. *euro* jeb 18,1 procentiem.

Vislielākais termiņa pagarinājumu atlikums 2016.gada 1.decembrī ir tiem nodokļu maksātājiem, kuri darbojas tirdzniecības un automobiļu un motociklu remonta nozarē (38,9% no kopējās termiņa pagarinājumu atlikuma summas), transporta un uzglabāšanas nozarē (7,2%), metālu ražošanas nozarē (6,9%), pārtikas produktu un dzērienu ražošanas nozarē (6,7%) un pakalpojumu sniegšanas nozarē (6,3%). Pārējo nozaru termiņa pagarinājumu atlikums nepārsniedz 6,0% no kopējās termiņa pagarinājumu atlikuma summas.

Lai pārvarētu finansiālas grūtības, nodokļu maksātāji var lūgt piešķirt nodokļu samaksas termiņa pagarinājumu (turpmāk – termiņa pagarinājumi). 2016.gada 11 mēnešos 10 237 nodokļu samaksas termiņa pagarinājumi piešķirti 4 901 nodokļu maksātājam par kopējo summu 104,1 milj. EUR. Salīdzinot ar 2015.gada attiecīgo periodu, samazinājies gan piešķirto termiņa pagarinājumu skaits (par 416 termiņa pagarinājumiem jeb 3,9 %), gan piešķirtā summa (par 25,3 milj. EUR jeb 19,6 %). Jāatzīmē, ka saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 24.panta 1.daļas 1.punktā noteikto, nodokļu maksātājs ir tiesīgs iesniegt iesniegumu termiņa pagarinājuma saņemšanai ne vēlāk kā mēnesi pēc maksājuma termiņa iestāšanās, bet VID pieņem lēmumu viena mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas. Tādējādi 2016.gada dati var mainīties.

Kopējā nodokļu parādu struktūrā 2016.gada 1.decembrī lielākais īpatsvars ir pievienotās vērtības nodokļa parādiem – 53,2% jeb 729,1 milj. *euro* un, salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, tie samazinājušies par 41,9 milj. *euro* jeb 5,4 procentiem, kas ir izskaidrojams ar aktuālo parādu un termiņa pagarinājumu atlikuma samazināšanos. Pievienotās vērtības nodokļa reāli piedzenamie parādi 2016.gada 1.decembrī ir 52,3 milj. *euro* jeb 10,3% no aktuālo parādu summas, un salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, tie ir samazinājušies par 0,1 milj. *euro* jeb 0,2 procentiem.

4.3.tabula. Nodokļu parādi, milj. euro

Nodokļa veids	Parāds 2015.gada 1. janvārī	Parāds 2016.gada 1. janvārī	Parāds 2016.gada 1.decembrī	Izmaiņas (2016.gada 1.decembris - 2016.gada 1.janvāris)	
				milj. euro	%
Uzņēmumu ienākuma nodoklis, t.sk.:	113,7	112,9	113,3	0,4	0,3
-aktuālie parādi	77,2	73,8	75,7	1,9	2,5
-termiņa pagarinājumu atlikums	4,4	6,4	8,1	1,7	27,2
-apturētie parādi	32,2	32,6	29,5	-3,1	-9,6
Pievienotās vērtības nodoklis, t.sk.:	755,4	771,0	729,1	-41,9	-5,4
-aktuālie parādi	515,8	546,2	510,1	-36,1	-6,6
-termiņa pagarinājumu atlikums	35,4	41,5	32,8	-8,7	-21,0
-apturētie parādi	204,2	183,3	186,2	2,9	1,6
Akcīzes nodoklis, t.sk.:	19,1	23,9	24,9	1,0	4,0
-aktuālie parādi	13,5	18,1	16,9	-1,2	-6,8
-termiņa pagarinājumu atlikums	2,4	3,5	4,4	0,9	26,0
-apturētie parādi	3,2	2,4	2,6	0,2	7,5
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis, t.sk.:	315,4	318,4	318,9	0,5	0,1
-aktuālie parādi	236,4	237,9	245,5	7,6	3,2
-termiņa pagarinājumu atlikums	8,7	8,3	5,8	-2,5	-30,1
-apturētie parādi	70,3	72,3	67,6	-4,7	-6,5
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, t.sk.:	177,7	168,4	160,7	-7,7	-4,6
-aktuālie parādi	116,7	117,3	115,1	-2,2	-1,9
-termiņa pagarinājumu atlikums	9,7	10,5	8,7	-1,8	-17,3
-apturētie parādi	51,3	40,6	36,9	-3,7	-9,2
Pārējie nodokļi, t.sk.:	21,2	21,3	23,1	1,8	8,4
-aktuālie parādi	12,5	12,5	16,5	4,0	31,7
-termiņa pagarinājumu atlikums	0,4	0,3	0,4	0,1	23,3
-apturētie parādi	8,3	8,6	7,4	-1,2	-14,1
Nodokļu parāda summa kopā, t.sk.:	1 402,5	1 415,9	1369,8	-46,1	-3,3
-aktuālie parādi	972,0	1 005,8	979,7	-26,1	-2,6
-termiņa pagarinājumu atlikums	61,0	70,4	60,2	-10,2	-14,5
-apturētie parādi	369,4	339,7	330,1	-9,6	-2,8

2016.gada 1.decembrī, salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, iedzīvotāju ienākuma nodokļa parāds ir palielinājies par 0,5 milj. euro jeb 0,1% un to īpatsvars kopējā nodokļu parādu struktūrā ir samazinājies par 0,8 procentpunktiem un ir 23,3 procenti. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa reāli piedzenamie parādi 2016.gada 1.decembrī ir 34,1 milj. euro un, salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, tie ir palielinājušies par 7,1 milj. euro jeb 26,1 procentiem. Reāli piedzenamie parādi ir 13,9% no aktuālo iedzīvotāju ienākuma nodokļa parādu summas.

Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu parāds 2016.gada 1.decembrī, salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, ir samazinājies par 7,7 milj. euro jeb 4,6 procentiem, jo samazinājies aktuālo parādu atlikums, kā arī piešķirto un nesamaksāto termiņa pagarinājumu atlikums un apturētie parādi. Reāli piedzenamie parādi ir 32,7 milj. euro jeb 28,4% no aktuālo parādu summas.

Salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, uzņēmumu ienākuma nodokļa parāds ir palielinājies par 0,4 milj. euro jeb 0,3 procentiem. 2016.gada 1. decembrī reāli piedzenamie parādi ir 7,0 milj. euro jeb 9,3% no aktuālo uzņēmumu ienākuma nodokļa parādu summas.

2016.gada 1.decembrī, salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, akcīzes nodokļa kopējie parādi ir palielinājušies par 1,0 milj. euro jeb 4,0%, jo ir palielinājies termiņa pagarinājumu atlikums

un apturētie parādi, savukārt aktuālie parādi samazinājušies par 1,2 milj. *euro* jeb 6,8 procentiem. Reāli piedzenamie parādi ir 4,3 milj. *euro* jeb 25,2% no aktuālo parādu summas un, salīdzinot ar 2016.gada 1.janvāri, ir palielinājušies par 33,4 procentiem. Termiņa pagarinājumu atlikums ir 4,4 milj. *euro* jeb 17,7% no kopējiem akcīzes nodokļa parādiem.